

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemanje za celo leto 6 kron, za pol leta 3 krone in za četrt leta 1 krono 50 vin., — po pošti prejemanje pa za celo leto 7 kron, za pol leta 3 krone 50 vin., za četrt leta 1 krona 80 vin. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 80 vin. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inzerate) vzprejmlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 16 vin., za dvakrat 24 vin., za trikrat 30 vin. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 5. julija 1901.

Politični oddelek.

Gostinčar — Adenau.

Imeni, ki smo jih postavili na čelo tem vrsticam, sta imeni junakov dveh političnih afer, s katerima aferama so se bavila tudi pristojna sodišča.

Nečemo pisati kritike o postopanju c. kr. sodišč. Za temeljito kritiko bi bilo potrebno pregledati akte, kar nam ni dovoljeno, a ker slučaj Adenauov sploh ni prišel do obravnave, je nemogoče, izreči sodbo o njem.

Po tem pa, kar vemo, kar smo izvedeli od očitvidcev samih, naj nam bo dovoljeno, da navedemo oba slučaja torej suha fakta vsposedno, prepustivši občinstvu, da si potem misli kar se mu zdi pravično.

Afera Gostinčar je javnosti dobro znana. Povodom obiska čeških izletnikov v Celju l. 1898. je prišel tudi jako miroljubni učitelj Gostinčar v celjski „Narodni dom“ in se udeležil veselice, radi katere so Nemci uprizarjali uprav tolovajske izgrede. O polnoči je Gostinčar v družbi nekaterih Žalčanov zapustil „Narodni dom“, da bi se peljal domov v Griže. Blizu „Narodnega doma“ so celjski Nemci napadli Gostinčarja. Ugasnili so cestne svetilke in porabivši temo, napadli Gostinčarja s poleni in z noži. Podrli so Gostinčarja na tla in udrihali po njem, kakor besni. V tem strašnem položaju, ko je bilo klicanje po policiji brezuspešno, ko je bil Gostinčar v opravičenem strahu za svoje življenje, je mož posegel po revolverju in v temi ustrelil, ne z namenom, da bi koga zadel — saj sploh ni mogel meriti, ker je vladala črna noč — ampak da bi priklical pomoč. Nesreča je hotela, da je zadel in ranil jednega najbesnejših napadalcev.

Vsled česar je bil Gostinčar aretovan, pridržan dolgo časa v preiskovalnem zaporu, naposled postavljen pred sodišče, tožen radi poskušene uboja, radi preko-

račenja silobrana, obsojen na šest tednov težke ječe, katero je moral tudi prestati.

Tako se je postopalo pri Slovencu Gostinčarju v Celju.

Zdaj pa si oglejmo afero Adenau. Uradnik c. kr. tobačne tovarne ljubljanske Adenau je velik hujskač. Imel je v Ljubljani zaradi provokatoričnega nastopanja in bismarckovanja že nekaj konfliktov tako, da je tovarniški inspektor na nekem uradnem mestu sam izjavil: Še jeden konflikt in Adenau pojde na Gališko.

Ta c. kr. uradnik Adenau se je udeležil turnarskega izleta v Idriji. Tam so bili turnarji napadeni. Mi obsojamo ta napad ne glede na to, da so turnarji provocirali. Napadalce je zadela zaslužena kazen. Toda, kako se je rečeni Adenau pri tem napadu obnašal?

Napad se je zgodil po dnevi. Nekateri fantalini so za turnarji metali repo in kamenje. Turnarji niso bili v nikaki resni nevarnosti. Sedeli so na vozu in se lepo peljali. Adenau je pri tem napadu vzel revolver v roke, je pomeril in ustrelil, ne da bi pomoč priklical, ne da bi bil v kaki resni nevarnosti za življenje, ampak da bi človeka zadel. Ustrelil je enkrat. To pot ni nič zadel. Mož s tem ni bil zadovoljen. Dvignil je zopet revolver, pomeril zopet, to pot nekoliko višje, in ustrelil. Zdaj je imel uspeh. Krogla je zadela in močno ranila nekega Idrijčana.

Stvar se je ovadila sodišču. Toda c. kr. državno pravdnštvo se je postavilo na stališče, da je c. kr. tobačne tovarne uradnik Adenau postopal tako, da ni nobenega vzroka proti njemu sodno postopati. Vsled tega se je postopanje proti Adenauu ustavilo. Ranjeni Idrijčan je potem hotel sam dvigniti tožbo proti Adenauu, a tudi to je sodišče preprečilo. Še predno se je vršila obravnava proti onim fantalinom, ki so metali repo in kamenje, še predno se je torej njihova krivda dognala rednim potom, je c. kr. sodišče že spoznalo, da je Adenau nedolžen, da kar je storil, to je storil v opravičenem silobranu in je vsled tega zavrglo tudi samostojno tožbo

ranjenega Idrijčana. In pri tem je ostalo. Tisti fantiči, ki so za turnarji repo metali, pojdejo v ječo, c. kr. uradnik Adenau, ki je na ljudi streljal, kakor na zajce, preudarno, skrbno pomerivši streljal na svojo žrtev, tisti pa — zopet provocira.

To so fakta, ki smo jih izvedeli od popolnoma zanesljive strani. Kakor rečeno, nečemo pisati kritike. Navedli smo gola dejstva, obžalujemo pa, da ni upanja, da bi se afera Adenau vsestransko pojasnila na podlagi aktov.

Deželni zbor kranjski.

Seja dne 25. junija.

Zbornica je odobrila več računskih sklepov in proračunov raznih zakladov, ter rešila daljšo vrsto prošenj.

Glede pospeševanja vinarstva se je sklenilo dovoliti: Za deželni matičnjak v Ljubljani 173 kron, za podporo petim trtnicam 10.000 kron, za streljanje zoper točo 2000 kron, za brezobrestna posojila 60 000 kron in za vinarskega učitelja 1780 kron.

Nadalje so bili storjeni naslednji sklepi: 1. Deželni odbor se pooblašča, da v proračun za l. 1902. postavi v svrhu dovolitve brezobrestnih posojil za obnovo vinogradov svoto 50 000 kron s pogojem, da vlada v isti namen in za isto leto dovoli ravno toliko. 2. Deželnemu odboru se naroča, posredovati pri c. kr. vladi, naj z ozirom na živahno kupčijo s trtami mej ogrskimi in francoskimi producenti trt in iz te kupčije izvirajočo nevarnost, da se zanese in razširi črna rja, prepore uvažanje ogrskih trt v južne vinorodne pokrajine tostranske državne polovice, uštevši tudi Kranjsko. 3. Deželnemu odboru se naroča naj poskrbi, da se v vsaki vinorodni občini po kakem zaupniku in pod vodstvom in nadzorstvom potovalnega učitelja napravijo kar možno natančni statistični zapiski, tako o množici vsako leto v dotični občini pridelanega vina, kakor tudi o površini obnovljenih vinogradov. Morebitne stroške je plačati iz deželnega kulturnega zaklada.

Seja dne 27. junija.

V tej seji je bilo zopet rešenih več računskih sklepov in raznih prošenj. Dolga razprava se je razvila o dolenjskih železnicah, v kateri se je pojasnilo, da je dežela morala iz naslova garancije posoditi dolenjski železnici 200.000 gld., ker je bilo v zadnjih letih premeniti iz mehkega lesa narejene železniške pragove. Zdaj so ti pragovi premenjeni in, ker se je tudi obrat pomnožil tako, da je bila dolenjska železnica že lani aktivna, je vse upanje, da bo tekom prihodnjih let povrnila deželi z 5 % obrestmi vred ves iz naslova garancije posojeni denar. V isti se je vnela tudi glede Bohinjske železnice dolga razprava, ker je poslanec Ažman predlagal, naj se postaje drugače razvrste. Sprejet je bil samo tisti del Ažmanovega predloga, ki se je tikal pravic slovenskega jezika, vsi drugi deli so bili odklonjeni.

Seja dne 1. julija.

V tej seji je deželni glavar na interpelacijo poslanca Božiča naznanil, da je načrt za uravnavo Račne in Sore odobren in da je vlada zagotovila 50 % prispevka. Čim bo izvršena uravnavo, se izdela načrt za cesto v Žiri. Ta načrt se predloži v prihodnjem zasedanju. V tej seji je bilo rešeno več prošenj in se je naročilo deželnemu odboru, da še v tem zasedanju izvrši sklep iz l. 1898. glede uvrstitve okrajne ceste Škofja Loka-Kranj.

Sila dolga razprava se je vnela o poročilu zastran deželne kulture. Pri tej priliki je grof Barbo z ozirom na časniška poročila o tem, da se glavni odbor kmetijske družbe ni mogel zjediniti glede izvolitve barona Heina izjavil, da nemška stranka popolnoma priznava zasluge barona Heina in da ni bil nihče pooblaščen v imeni nemške stranke sploh kaj govoriti. Poslanec Povše je pojasnil, da ni bil stavljen noben formalni predlog glede imenovanja barona Heina, častnim članom kmetijske družbe, in da se tudi ni nič glasovalo, sicer pa je govornik rezko izrazil svoje obžalovanje, da se od gotove strani vedno in vedno gromadijo zapreke kmetijski družbi.

Deželni predsednik baron Hein je pojasnil, da bo izseljevanju konec šele tedaj, ko se v deželo razvije bogata industrija. Po tej bi ljudstvo dobilo zaslužka, vrh tega bi pa kmetje za svoje pridelke več dobili, ko sedaj. Šubic je predlagal, naj se vsi vodovodni projekti, katerih leži pri deželnem odboru nad 300, razdele v take, ki so neobhodno potrebni in v take, ki so samo koristni, ter naj se pred vsem izvršijo samo prvi. Županstvom naj se naznani, da je vlaganja novih projektov za bližnjo prihodnost povse brezuspešno. V specijalni debati je bilo sprejetih mnogo resolucij in izraženih mnogo želja. Najsvetejše kar se je čulo, je bilo pojasnilo zastran deželne zavarovalnice.

Poslanec Božič je namreč interpeliral v zadevi osnovanja deželne zavarovalnice proti požaru, in se čudil, da ni že tri leta o tem predlogu, ki je bil s tolikim hrupom stavljen, ne duha ne sluha, in da zlasti tista stranka, ki je ta predlog v zbornico spravila, že tri leta tako sumljivo molči. Da se ta molk pretrže, vpraša referenta v deželnem odboru, kaj se je ukrenilo na soglasen sklep deželnega zbora iz l. 1898., da je sklicati enketo in že v prihodnjem zasedanju primerne predloge spraviti, ter predlagal resolucijo, naj se v prihodnjem zasedanju deželnemu zboru o tem poroča, odnosno stavi svoje predloge. Poslanec Povše je odgovoril, da je to vprašanje zategadelj počivalo, ker je nemogoče osnovati zavarovalnico, kakoršna se je predlagala, ker ne bi imela življenske moči, in ker obeta vlada državen zakon še letos, s katerim bi se zavarovanje monopolizovalo. V okviru tega zakona bo stavil deželni odbor svoje predloge.